BŮH S NÁMI

Úvod do adventistické teologie

John C. Peckham

OBSAH

NA ÚVOD… 7
PŘEDMLUVA 9
PODĚKOVÁNÍ 13
ÚVOD 15
TEOLOGICKÉ DISKUZE 19
POUŽITÉ ZKRATKY 21

PRVNÍ ČÁST
BŮH S NÁMI: PŘEDEHRA VELKÉHO PŘÍBĚHU 23

1. VELKÝ PŘÍBĚH: BOŽÍ BLÍZKOST ZTRACENÁ A OBNOVENÁ 25
2. VELKÝ PŘÍBĚH: BŮH PŘICHÁZEJÍCÍ 47
3. PROČ BYCHOM MĚLI TOMU PŘÍBĚHU VĚŘIT? 75

DRUHÁ ČÁST
BŮH S NÁMI: TŘI OSOBY BOŽSTVÍ 101

4. KRISTUS: BŮH S NÁMI V TĚLE 103
5. DUCH SVATÝ: BŮH S NÁMI V DUCHU 129
6. OTEC, SYN A DUCH SVATÝ: TROJICE LÁSKY 147

TŘETÍ ČÁST
BŮH S NÁMI: JEHO LÁSKA, VELIKOST A ZJEVENÍ 165

7. VŠEMOHOUCÍ CITLIVÝ STVOŘITEL: SMLUVNÍ BŮH LÁSKY 167
8. VĚČNÝ, VŠEVĚDOUCÍ BŮH: VŠUDYPŘÍTOMNÝ BŮH LÁSKY 187
9. VLÁDCE DĚJIN A VÍTĚZ NAD ZLEM: BOŽÍ PROZŘETELNOST A VESMÍRNÝ KONFLIKT 207
10. SVĚDECTVÍ KRÁLE: BOŽÍ ZJEVENÍ A PÍSMO 237
EMAUSSKÝ PŘÍSTUP: JAK SPRÁVNĚ POROZUMĚT PÍSMU 269

ČTVRTÁ ČÁST
BŮH S NÁMI: STVOŘITEL, ZACHRÁNCE A ZÁKONODÁRCE 279

11. STVOŘENI K BOŽÍMU OBRAZU:
LIDSKÁ PŘIROZENOST, IDENTITA A HODNOTA 281

12. ŽIVOT A SMRT:
LIDSKÁ SVOBODA, HŘÍŠNOST A PODMÍNĚNÁ NESMRTELNOST 307

13. BŮH ZACHRAŇUJÍCÍ: PROCES SPASENÍ 329

14. BŮH A JEHO SMLOUVA S LIDMI: POCHOPENÍ SMLOUVY A ZÁKONA 357

15. DAR SOBOTY: CHRÁM V ČASE, ODPOČINEK, MILOST A VYSVOBOZENÍ 389

PÁTÁ ČÁST
BŮH NAVŽDY S NÁMI 409

16. BŮH UPROSTŘED SVÉHO LIDU: SVATYNĚ 411

17. BŮH S NÁMI V CÍRKVI: BERÁNKOVO SPOLEČENSTVÍ 449

18. POSLÁNÍ CÍRKVE: VE STOPÁCH BERÁNKA, NEBO DRAKA? 475

19. KONEC ZAČÁTKU: POSLEDNÍ VĚCI 497

EPILOG: ŽÁDEJTE, HLEDEJTE, TLUČTE 521

DODATKY 523

ZÁKLADNÍ VĚROUČNÉ VÝROKY CÍRKVE ADVENTISTŮ SEDMÉHO DNE 525

NA ÚVOD…

Kniha Johna C. Peckhama *Bůh s námi* nabízí ucelený přehled teologie adventistů sedmého dne způsobem, který se dotýká srdce a zároveň oslovuje intelekt. Ačkoli autor v podnadpisu definuje svou knihu jako „úvod", ve skutečnosti toto dílo přesahuje to, co se obvykle očekává od úvodové literatury, neboť skvěle kombinuje širokou paletu témat se skutečnou hloubkou. Jednotlivá věroučná a teologická témata jsou v knize představována v perspektivě toho, jaký mají vztah k Bohu – k té nejdůležitější osobě celého vesmíru a nejvznešenějšímu předmětu teologických úvah i osobních tužeb. Zásadní teologická témata, jako je Boží trojice, stvoření, sobota, inkarnace, svatyně či Ježíšův druhý příchod, jsou s potřebnou hloubkou a zároveň lehkostí zasazena do širšího rámce biblického obrazu osobního, všemocného a milujícího Boha. Postupně nám tak před očima vyvstává nádherný a pravdivý obraz Boha – ne nepostižitelného boha klasické filozofie nebo romantického boha moderní popkultury, ale obraz Stvořitele, Boha smlouvy, kterého Písmo představuje jako toho, kdo nás natolik miluje, že se v Ježíši Kristu stal jedním z nás.

Z mnoha přínosů této knihy je třeba vyzdvihnout zvláště dva. Jedním z nich je jasné a srozumitelné vysvětlení Kristova díla smíření, které bývá často na základě různých sociokulturních vlivů nesprávně chápáno a interpretováno. Tato kniha představuje Kristovo dílo na kříži a jeho odezvu v nebeské svatyni ve světle mnohačetného svědectví Písma. Je důležité si uvědomit, že správné pochopení Kristovy oběti na kříži není jen teoretickou záležitostí, ale má praktický dopad na náš vztah s Ježíšem i s našimi bližními. Vždyť kříž, jako vrcholný projev Boží lásky k nám, nás vede nejen k tomu, abychom své životy odevzdali Ježíši, ale také abychom milovali svého bližního tak, jako Ježíš miloval nás.

Druhým významným přínosem, který je třeba zmínit, je představení velkého vesmírného konfliktu, který dotváří celkový obraz pro lepší pochopení problému existence zla. Je třeba uznat, že odvěká otázka, proč se zlé věci stávají dobrým lidem, zůstává pro teologii i filozofii dodnes nelehkým problémem. Vzhledem k obrovským tragédiím, které postihují náš svět, od válek a přírodních katastrof až po osobní utrpení jednotlivců, zůstává problém existence zla těžkou otázkou, na kterou se filozofové i teologové snaží najít alespoň trochu uspokojující odpověď. Tato kniha se ale nepouští cestou pouhého spekulativního hledání odpovědí, ale odkazuje čtenáře na Písmo, které spojuje původ zla se vzpourou svobodné stvořené bytosti proti milujícímu a svrchovanému Bohu. Takové vysvětlení vede nejen k hlubšímu pochopení zla a hříchu, ale umožňuje také lépe postihnout Boží plán vykoupení, který směřuje ke konečnému vyřešení vesmírného konfliktu. Za zmínku by jistě stály i další aspekty této knihy, ale s ohledem na omezený prostor zůstaňme jen u dvou již zmíněných. Rád bych vás pozval,

abyste se začetli do dalších stran této knihy a sami poznali, jakým požehnáním pro vás bude toto jasné, hluboké a zároveň srozumitelné představení biblického učení.

Závěrem je třeba ještě poznamenat, že toto dílo vznikalo s jasným záměrem, aby sloužilo primárně jako základní učebnice pro studenty teologie. K tomu však chci dodat, že jsem přesvědčený, že může být velkým přínosem také pro kazatele, laické věřící a vlastně pro kohokoli, kdo touží po hlubším pochopení Písma. Přál bych si, aby i v dnešní době, kdy mnohé filozofické a kulturní proudy zkreslují obraz Boha a jeho slova, poskytla tato kniha čtenářům solidní pochopení toho, kým Bůh je a co pro nás udělal v osobě Ježíše Krista. Toto dílo nabízí ucelený přehled biblického učení, díky kterému budeme moci lépe porozumět Bohu, jeho plánu pro nás i našemu místu v jeho vesmíru. Nejde jen o kompendium jednotlivých věroučných článků, ale ucelené dílo nabízející širší pohled a jednotící perspektivu biblické pravdy.

Elias Brasil de Souza,
ředitel Biblical Research Institute
Duben 2023

PŘEDMLUVA

Co si pamatuji, měl jsem vždy plno otázek, zejména těch, které začínaly „Proč?“.[1] Už jako kluk jsem někdy v noci nemohl spát, protože se mi hlavou honila spousta otázek; byly to hlavně otázky ohledně Boha, jeho lásky a spravedlnosti. Vzpomínám si, že mě třeba dlouho trápila otázka, jestli milující Bůh opravdu nakonec zničí všechny hříšníky. Tehdy jsem doufal, že odpověď najdu v některé z tátových moudrých knih.

A tak jsem se modlil, četl, četl a zase četl. Byla už hluboká noc a já si pomyslel: „Pokud ještě chvíli vydržím, určitě tu odpověď najdu.“ Někdy jsem skutečně na své otázky našel uspokojivé odpovědi, ale i u nich jsem po čase zjistil, že tyto „odpovědi“ ve mně vzbuzují ještě více dalších otázek.

Dnes už jsem dospělý, ale otázky si kladu pořád. Zjistil jsem totiž, že to je vlastně skvělý způsob, jak lépe poznávat Boha a více jej pak milovat. Možná se vám ale v životě už stalo, že se vás někdo snažil přesvědčit o tom, že byste měli být opatrní a neklást si příliš mnoho (teologických) otázek. V některých kruzích je běžné snižovat význam kladení nelehkých otázek a snahy lépe poznat Boha. „O znalosti přece nejde,“ říkají někteří. Zdá se, že podobným směrem jdou i některé kulturní trendy poslední doby. Martin Luther King Jr. k tomu trefně poznamenal: „Jen málokdy potkáte člověka, který by byl ochoten nad věcmi opravdově a poctivě přemýšlet. Lidé spíše touží dostávat snadné odpovědi a polovičatá řešení. Nic nebolí některé lidi tak, jako když musí myslet.“[2]

Je důležité usilovat o správné poznání Boha? Určitě ano. Musíme však umět rozlišovat mezi skutečným poznáním a tím, „co se falešně nazývá ‚poznání‘“ (1Tm 6,20). V celé Bibli se setkáváme s pozitivním hodnocením poznání. Např. v knize Přísloví čteme: „Počátek poznání je bázeň před Hospodinem, moudrostí a kázní pohrdají hlupáci“ (Př 1,7; srov. 10,14; 12,1; 14,18; 19,2).

V Oz 4,6 Bůh jednoznačně říká: „Můj lid hyne pro nedostatek poznání. Protože jsi zavrhl poznání, zavrhl jsem tebe, nebudeš mi sloužit jako kněz. Zapomněl jsi na zákon svého Boha, i já zapomenu na tvé syny.“ A Ježíš prohlásil, že největším přikázáním je milovat Boha z celého srdce, celou duší, silou i myslí (L 10,27).

---

1 Následující odstavce pocházejí z mého článku, který jsem před několika lety napsal pro časopis *Ministry* (Peckham, John C. Questioning God? *Ministry*. 2016, č. 88/6, s. 6–9).

2 King Jr., Martin Luther. *Strength to Love*. Philadelphia, PA: Fortress, 2010, s. 2.

Také apoštol Pavel si uvědomoval, že v duchovním životě jde o naši mysl, a proto napsal, že „boříme rozumování a každou povýšenost, která se pozvedá proti poznání Boha. Uvádíme do zajetí každou myšlenku, aby byla poslušná Krista“ (2K 10,5; srov. Fp 1,8–11).

Otázky a odpovědi

Poznání Boha, o kterém tu Pavel hovoří, vyžaduje hluboké a opravdové ponoření do Božího zjevení, zejména do jeho slova. To předpokládá určitou pokoru a ochotu se učit. Pokud jste přesvědčeni o tom, že už toho víte dost, je velmi nepravděpodobné, že byste se mohli ještě něco nového naučit. Jak chcete opravdově poznat Boha, pokud nejste ochotni klást si otázky a hledat odpovědi?

I když se dnes mnozí lidé bojí klást Bohu otázky, v Písmu můžeme vidět, že Bůh otázky ze strany lidí naopak vítal. V Gn 18 čteme o rozmluvě mezi Abrahamem a Bohem. Patriarcha se jej tehdy ptal na velice hříšná města Sodomu a Gomoru: „Cožpak s ničemou vyhladíš i spravedlivého? Možná je uprostřed toho města padesát spravedlivých. Cožpak ho přece vyhladíš a neodpustíš tomu místu kvůli padesáti spravedlivým, kteří jsou uprostřed něho? Ať je to od tebe vzdáleno, abys učinil takovou věc, že bys usmrtil spravedlivého s ničemou, takže by na tom spravedlivý byl tak jako ničema. Ať je to od tebe vzdáleno! Cožpak soudce celé země nebude jednat podle práva?“ (Gn 18,23–25).

Bůh mu na to odpověděl: „Jestliže najdu v Sodomě uprostřed města padesát spravedlivých, odpustím kvůli nim celému tomu místu.“ Na což Abraham zareagoval slovy: „Hle, dovolím si mluvit k Panovníkovi, ačkoliv jsem prach a popel“ (Gn 18,26.27). Všimněte si, že Abraham sice klade Bohu velmi těžké a palčivé otázky, ale zároveň to dělá s velkou pokorou a úctou.

Abraham ale neskončil po první otázce, ale znovu ji ještě několikrát zopakuje, vždy jen v trochu obměněné podobě: Co kdyby se ve městě našlo čtyřicet pět nebo jen čtyřicet, třicet, nebo dokonce jen dvacet spravedlivých? A nakonec si dodá odvahy a řekne: „Ať se Panovník nerozhněvá, když promluvím ještě jednou. Možná se jich tam najde deset,“ načež Hospodin odpoví: „Nezničím je kvůli těm deseti“ (Gn 18,32).

Také Mojžíš opakovaně kladl Bohu těžké otázky. Když například Izraelci reptali kvůli tomu, že jim faraon po setkání s Mojžíšem ještě navýšil jejich pracovní povinnosti, Mojžíš se ptal Boha: „Panovníku, proč jsi ublížil tomuto lidu? Proč jenom jsi mě poslal? Od chvíle, kdy jsem přišel k faraonovi, abych mluvil ve tvém jménu, jednal s tímto lidem zle, a vůbec jsi svůj lid nevysvobodil“ (Ex 5,22.23; srov. 32–34; Nu 21).

Odpověděl Bůh Mojžíšovi? Ano, a to prostřednictvím divů a zázraků, které nakonec vyvrcholily exodem celého národa.

Podobně se ptal Gedeón Boha na útisk, který jeho lid zakoušel od Midjánců: „Dovol, můj pane, pokud je Hospodin s námi, proč nás potom postihlo toto všechno a kde jsou všechny jeho obdivuhodné činy, o kterých nám vyprávěli naši otcové, když říkali: Cožpak nás Hospodin nevyvedl z Egypta? Jenže teď nás Hospodin opustil a vydal nás do ruky Midjánců“ (Sd 6,13). A Bůh i na tyto otázky Gedeónovi odpověděl a vysvobodil svůj lid z rukou jeho nepřátel.

Ž 88,15 otevřeně vyjadřuje mučivé myšlenky, jež trápí mnoho lidí, kteří procházejí životními zkouškami: „Hospodine, proč odvrhuješ mou duši? Proč přede mnou skrýváš svou tvář?“ (srov. Iz 63,15). Takové otázky ztrápených lidí, kteří volají k Bohu a čekají, že jim odpoví, můžeme nalézt na mnoha místech Bible.

Vezměme si třeba takového Jóba. Nebo se začtěme do Pláče Jeremjášova. Takové texty nás učí, že je v pořádku, pokud Bohu klademe třeba i těžké otázky, pokud tak činíme s pokorou a správným postojem. Buďte však zároveň připraveni na to, že můžete od Boha dostat odpověď, jakou jste neočekávali (srov. Ab 1,5–17). V Novém zákoně nacházíme příklad Jana Křtitele, který se celý zmalomyslněný obrací z vězení na Ježíše s otázkou: „Ty jsi Ten, který má

přijít, nebo máme očekávat jiného?“ (Mt 11,3). A dokonce i sám Ježíš, když visel na kříži, formuloval tu nejtěžší otázku ze všech: „Můj Bože, můj Bože, proč jsi mne opustil?“ (Mk 15,34).

To jsou velmi těžké otázky. Přesto nás však Ježíš povzbuzuje k tomu, abychom je s upřímnou vírou Bohu předkládali: „Žádejte, a bude vám dáno; hledejte, a naleznete; tlučte, a bude vám otevřeno“ (Mt 7,7). Vždyť i berojští křesťané byli oceněni jako „ušlechtilejší“ než mnozí jiní, protože „přijali Slovo se vší dychtivostí a denně pečlivě zkoumali Písma, zdali je tomu tak“ (Sk 17,11; srov. 1Te 5,21).

Teologie a vztahy

Poslední dobou se mi zdá, že v křesťanském prostředí stále častěji slýchám poznámky typu „Mě nezajímá nějaká teologie, já chci jen více poznat Ježíše“ (jako by jedno bez druhého bylo možné). Jiní zase říkají: „Nestojím o náboženství, ale o vztah.“ Při výuce systematické teologie často narážím na to, že někteří studenti mají k teologii už předem odtažitý postoj. Myslí si totiž o ní, že je to jen chladná, abstraktní a suchá teorie.

Jenže teologie taková není! Vždyť co stojí v centru teologie? Přece Bůh! A jaká je podstata Božího charakteru? Láska. A co jiného je láska než právě vztah! Tvrdit, že milujeme Boha, ale nestojíme o teologii, je projevem naprostého nepochopení toho, oč v teologii jde. Je to stejné, jako bych mé ženě řekl: „Miluji tě, ale nechci o tobě nic vědět. Na nic se mě neptej a já se nebudu na nic ptát tebe.“ Tak ale vztahy v manželství fungovat nemohou. Právě proto, že svou ženu miluji, chci ji poznat tak blízce, jak jen to je možné.

Podobně i v teologii jde především o vztahy. I když existuje řada falešných podob teologie, v té skutečné vždy musí jít o poznávání Boha, který nás miluje! „A toto je život věčný: Aby poznali tebe, jediného pravého Boha, a toho, kterého jsi poslal, Ježíše Krista“ (J 17,3).

Správné otázky

Často můžeme od lidí kolem nás slyšet: „Kladeš si zbytečně moc otázek. Prostě Bohu věř a neptej se!“ Nebo: „Na něco takového se vůbec nemáme právo ptát!“ Neměli bychom ale být v době rostoucí biblické, teologické a duchovní apatie spíše nadšeni z toho, že se lidé ptají, místo abychom je odmítali, protože nám jejich otázky nejsou vždy příjemné?

Někteří na nelehké otázky reagují negativně, protože se jimi cítí ohroženi. Já jsem ale přesvědčený o tom, že čím více našeho Boha poznáme a čím více jej budeme milovat, tím méně se budeme cítit ohroženi čestnými otázkami. Pravdu nikdy nemůže ohrožovat poctivé hledání a zkoumání.

Je zcela legitimní zápasit s Bohem, pokud to děláme jako Jákob (Gn 32), který se jej odmítal pustit. Někteří lidé se ale snaží Boha od sebe svými otázkami spíše odstrčit. Bůh si s našimi otázkami poradí. Je totiž mnohem větší než naše nelehké otázky. Na nás ale je, když se jej ptáme, hledáme, tlučeme (viz Mt 7,7) a usilujeme najít pravdu v jeho slově, abychom se jej stále pevně drželi.

Nepropadejme skepticismu (J 20,24–27), ale ptejme se s vírou a důvěrou. Zároveň bychom ale měli jako křesťané být „připraveni k obhajobě [ř. *apologia*] před každým, kdo by od vás žádal, abyste vydali počet z naděje, kterou máte“ (1Pt 3,15). Avšak ani při obhajobě naší víry nemusíme zaujímat defenzivní postoj.

Jak mohu poznat, že kladu ty správné otázky? Rozdíl mezi správnou a špatnou otázkou není v jejich obsahu, ale v naší motivaci. Ptáte se proto, že vlastně nechcete věřit? Je vaše otázka jen chabě zakrývaný útok? Nebo jde o váš obranný mechanismus? Také otázka používaná jako zbraň proti někomu je špatnou otázkou. Správné otázky jsou naopak motivovány upřímnou

touhou dobrat se odpovědi. Ptáte se proto, že opravdu toužíte něco poznat, a zároveň si uvědomujete, že byste sami na odpověď nepřišli?

Ježíš často dostával takovéto čestné a důležité otázky od lidí, kteří za ním přišli, a dokonce je k tomu i sám povzbuzoval. Jen si vzpomeňme na Nikodéma (J 3) nebo na rozhovor se samařskou ženou u studny (J 4).

Při hledání odpovědí musíme mít na paměti, jak málo toho víme – a že vlastně ani sami nevíme, jak mnoho toho nevíme. Někdy na své otázky najdeme odpovědi, které nás uspokojí, ale i tyto odpovědi nás mohou vést k dalším otázkám. Každá odpověď, kterou získáme, může být vlastně jen jedním dílkem velké skládačky, kterou se snažíme poskládat, i když není jisté, jestli ji někdy vůbec dokončíme. A jelikož vševědoucí je jedině Bůh, je zřejmé, že se vždy budeme mít ještě co učit.

Právě proto je tu před námi jedna biblická výzva, kterou musíme mít trvale na paměti: „Nedostává-li se někomu z vás moudrosti, ať ji žádá od Boha, který dává všem štědře a nevyčítá, a bude mu dána“ (Jk 1,5). Tím, že jsem pokládal sobě (i Bohu) teologické otázky, zažil jsem ve svém životě ty nejhlubší a nejsilnější chvíle zakoušení Boží blízkosti.

Má víra v Boha a láska k němu díky těmto otázkám a odpovědím mohly růst a doufám, že výsledky se projevují i v mém každodenním životě. Mám samozřejmě stále ještě hodně otázek. Nikdy ale nechci přestat s poznáváním Boha, podobně jako se rok za rokem prohlubuje můj vztah k manželce a neočekávám, že by toto poznávání mělo někdy skončit. Jak bychom tedy mohli Bohu říkat: „Miluji tě, ale nemám chuť tě víc poznávat!“?

Já svého Boha určitě chci poznávat stále více. A co vy?

1. VELKÝ PŘÍBĚH: BOŽÍ BLÍZKOST ZTRACENÁ A OBNOVENÁ

Země se otřásla.[6] Skály pukaly. Chrámová opona se roztrhla ve dví. To vše a mnohé další události se staly, když Ježíš zhruba před dvěma tisíci lety zemřel na kříži za hradbami Jeruzaléma. V té chvíli i otrlý římský voják dospěl k závěru, že „tento člověk byl opravdu Boží Syn".[7]

Ano, skutečně jím byl. A stále je. A dokonce se znovu vrátí.

Ježíšův příběh stojí v samotném středu velkého příběhu *Boha s námi* – příběhu, který je tím největším příběhem, jaký kdy byl a může být vyprávěn. Je to největší příběh lásky, největší dějinné dobrodružství, ta největší tragédie, která ale nakonec vrcholí tím největším triumfem – vítězstvím lásky a spravedlnosti. Velký epos, jaký nemá obdoby. Kosmické drama, které zahrnuje osobní příběh každého člověka, který je pro Boha důležitější, než si umíte představit.

Velký Bůh, Stvořitel všeho, vás miluje a chce být s vámi. Příběh Bible je příběhem Boží lásky a touhy být blízko každému z nás. Je to příběh o Božím úsilí obnovit s námi vztah lásky – lásky svobodně dávané, svobodně přijímané a svobodně pak nabízené i dalším. Tento příběh lásky je vlastně příběhem jediného pravého Boha, který chce být s námi. Je to příběh Boha Abrahamova, Izákova a Jákobova, Boha, který se nám plně zjevil v Ježíši Kristu (Mesiáši), Boha lásky.

---

6 Příběh převyprávěný v této a následující kapitole je jen stručným shrnutím nevyčerpatelně bohatého příběhu Bible. Tento jedinečný příběh nelze ničím jiným nahradit. Mé shrnutí je jen slabým odleskem několika aspektů tohoto velkého a jedinečného příběhu. Tento příběh lze plně docenit jen při četbě toho, jak je zapsán v samotné Bibli; a každého ze čtenářů této knihy chci povzbudit, aby to rozhodně, dříve nebo později, udělal. Četbu Bible, spolu s upřímnou modlitbou, nelze ničím nahradit. I když věřím, že tyto dvě kapitoly vám mohou pomoci udělat si základní obrázek o dějové linii velkého příběhu Písma, chci vás pozvat k tomu, abyste v Bibli objevili knihu, kterou budete s nadšením a modlitbou číst po celý zbytek svého života.

7 Mt 27,54

Počátky Boží přítomnosti s námi

Na počátku existoval pouze Bůh.

Bůh však nebyl osamělý, protože se už od počátku, ještě před stvořením, těšil z láskyplného vztahu v rámci své vlastní přirozenosti.[8] V průběhu celého příběhu vykoupení pak bylo lidem postupně zjevováno, že Bůh je jediný, a přesto existuje ve třech osobách – jako Otec, Syn a Duch svatý.[9]

Otec miluje Syna a Ducha, Syn miluje Otce a Ducha a Duch miluje Otce a Syna. Ještě než tu bylo jakékoli stvoření, Otec, Syn a Duch byli sjednoceni v lásce. Vždy tomu tak bylo a vždy tomu tak bude. Bůh je totiž láska.

Bůh nepotřeboval někoho stvořit. Bůh sám pro sebe nic nepotřebuje.[10] Přesto se ale svobodně rozhodl stvořit svět.[11] Tím se zavázal k tomu, že bude své stvoření milovat, že pro ně bude Bohem, který bude s nimi.

Vše ostatní existuje jen proto, že Bůh, který jako jediný existuje sám o sobě, stvořil vesmír a až dodnes jej udržuje.[12] Bůh je láska.[13]

Na počátku stvořil Bůh – Otec, Syn a Duch – svět.

Bůh zformoval tuto planetu, aby ji následně naplnil jednotlivými tvory. Stvořil ryby, ptáky, dobytek, divoká zvířata, zkrátka všechny živé tvory.[14] A o všechna tato zvířata a celé své stvoření se s láskou stará.[15]

Proto také Bůh na počátku ustanovil všemu stvoření jasný morální i přírodní řád – morální zákon lásky a fyzikální přírodní zákony, které měly, budou-li respektovány, přinášet všemu stvořenému trvalý rozkvět.[16]

Šestého dne stvořitelského týdne „Hospodin Bůh vytvořil člověka z prachu ze země, a do jeho chřípí vdechl dech života; a člověk se stal živou duší“.[17] O něco později pak stvořil z mužova boku také ženu, aby byli oba spojeni svazkem jako manžel a manželka a stali se tak „jedním tělem“.[18]

Bůh stvořil lidské bytosti – muže a ženu – ke svému obrazu; aby milovali Boha a jeden druhého a aby s láskou panovali a pečovali o tuto planetu jako správci Božího dobrého stvoření. „I řekl Bůh: ‚Učiňme člověka k našemu obrazu, jako naši podobu, aby panovali nad mořskými rybami, nad nebeským ptactvem, nad dobytkem a nad celou zemí i nad všemi plazy pohybujícími se na zemi.‘“[19]

Bůh viděl, že všechno, co učinil, bylo dobré.[20] Bylo to zcela bezchybné. A i když Bůh sám nepotřeboval odpočinek, přesto odpočinul sedmého dne, požehnal ho a posvětil.[21] Bůh tak poctil své stvoření svou zvláštní přítomností (viz 8. kapitolu).[22] V Edenu, v rajské zahradě,

---

8 Viz J 17,24.
9 Viz 5. kapitolu.
10 Viz Sk 17,25.
11 Viz Zj 4,11.
12 Viz Sk 17,25; Ř 11,36; Žd 1,3; Zj 4,11.
13 Viz 1J 4,8.16.
14 Viz Gn 1,1–25.
15 Např. Ž 36,7; Př 12,10; Jon 4,11.
16 Viz Gn 1–3; Ex 20,1–17; Jr 31,35–37; 33,2–26; Mt 22,37–40.
17 Gn 2,7
18 Gn 2,21–24
19 Gn 1,26
20 Gn 1,31
21 Gn 2,2.3
22 O jedinečné podobě Boží přítomnosti budeme více přemýšlet v 8. kapitole. Prozatím stačí konstatovat, že tímto výrazem je myšleno, že v určitých chvílích dával Bůh svému lidu najevo svou přítomnost nějakým zvláštním a specifickým způsobem.

tak žili první lidé v dokonalé blaženosti a těšili se z dokonalého vztahu lásky s Bohem i mezi sebou navzájem.

Jen si zkuste představit, jak musel vypadat život v Edenu. Realita života v Boží blízkosti musela jistě převyšovat vše, co si vůbec dnes dokážeme představit.

Pak ale přišla tragédie. Boží blízkost s jeho stvořením byla narušena vstupem zla na scénu. Stvořitelský řád, který Bůh ustanovil pro radostný růst a rozvoj svého stvoření, byl porušen a všechno pozemské stvoření vydáno marnosti.[23] Lidé přišli o svůj původní domov v rajském Edenu a ztratili vládu nad tímto světem, protože ji předali ďábelskému vládci, který nenávidí Boží lásku a svou vládu staví na krutosti.

Narušení Boží přítomnosti s námi

„Jistě nezemřete," řekl tehdy v zahradě had Evě, což bylo v přímém rozporu s tím, co jí předtím řekl Bůh.[24]

Eva se teď musela rozhodnout. Někdo jí lhal. Ale kdo? Had, nebo Bůh?

Bůh dovolil Adamovi a Evě jíst z každého stromu v zahradě kromě jednoho – neměli jíst ze stromu poznání dobrého a zlého. Bůh je varoval, že pokud by z něj pojedli, jistě zemřou.[25]

Had ale tvrdil něco jiného, čímž lstivě překroutil Boží slova. Zatáhl Evu do rozhovoru tím, že se jí zeptal, zda jim Bůh skutečně zakázal jíst ze všech stromů v zahradě – což byl v podstatě pravý opak toho, co Bůh skutečně řekl.

Poté, co jej Eva opravila, had se odvážil přímo zpochybnit a odmítnout Boží varování s tím, že Bůh lidem záměrně lže, protože nechce připustit, aby lidé dosáhli jeho úrovně, neboť ví, že „v den, kdy z něho budete jíst, se vaše oči otevřou a budete jako Bůh, budete znát dobré a zlé".[26]

Eva tak došla k závěru, „že je to strom dobrý k jídlu", a proto vzala z jeho ovoce a jedla.[27] A Adam jedl rovněž. Byl to první lidský hřích, který změnil do budoucna vše. Hřích uvrhl lidstvo a celou planetu do bídy neutuchajícího rozkladu, nemoci a smrti, kvůli nimž celé stvoření sténá a touží po vysvobození.[28]

Po snědení ovoce se Adam s Evou stali podobnými Bohu jen v tom smyslu, že poznali zlo a jeho děsivé následky, před čímž je chtěl Bůh uchránit. V mnoha jiných ohledech se teď ale výrazně vzdálili od obrazu Boha, který vždy byl a je pouze dobrý a milující, bez sebemenšího rysu zla.[29]

Had Evu sváděl nejen k tomu, aby nedůvěřovala Bohu a pochybovala o jeho dobrých a láskyplných úmyslech, ale také aby si přisvojila božskou roli vládce a zákonodárce (čímž by získala určitou autonomii, která náleží jen Bohu).

Eva už byla svobodná, protože jí byla samotným Bohem dána morální svoboda – možnost svobodně volit mezi dobrem a zlem, jak je to patrné z nařízení, aby nejedla z jednoho konkrétního stromu.[30] Ale pouze Bůh sám může jednat absolutně nezávisle, jak to had sliboval Evě.

Jen Bůh je dobrý sám o sobě, ze své vlastní podstaty – jen on je absolutním zdrojem všeho dobra a lásky.[31] Boží mravní zákon nesobecké lásky proto není arbitrární – Bůh není schopen

---

23 Viz Gn 3; Ř 8,20.
24 Gn 3,4
25 Viz Gn 2,16.17.
26 Gn 3,5
27 Gn 3,6
28 Viz Ř 8,21.22.
29 Viz Dt 32,4.
30 Gn 2,16.17
31 Viz např. Ž 145; Jk 1,17.

prohlásit něco, co je už ze své podstaty zlé (např. znásilnění), za dobré, případně obráceně. Jeho zákon nesobecké lásky totiž vychází z neměnného základu podstaty Boží lásky, proto je i on logicky neměnný.[32]

Protože Bůh je dokonale a zcela dobrý a milující, zlo nemůže zůstat a existovat tam, kde přebývá On (v plnosti Boží přítomnosti).[33]

Snědením zakázaného ovoce vlastně Adam s Evou přišli o část své svobody a připravili se tak o zvláštní blízkou přítomnost Boha, které se dosud těšili. Svou volbou se dostali (a nejen oni) pod zotročující vládu hada, kterého Písmo později identifikuje jako ďábla, satana, krutého původce všeho zotročení, útlaku a utrpení, nepřítele, který „svádí celý svět".[34] Svým rozhodnutím připojit se k hadovi v jeho vzpouře proti Boží vládě tak Adam s Evou předali vládu nad tímto světem, která jim byla svěřena, hadovi – drakovi, který se svou armádou padlých andělů bojuje proti Bohu a stojí v pozadí všeho útlaku v celých dějinách našeho světa.[35] Ostatně na jiném místě sám Ježíš označuje ďábla jako „otce lži" a „vládce tohoto světa".[36] A právě Ježíš přišel na tuto zemi, „aby zmařil skutky ďáblovy" tím, že světu vrcholně manifestuje na kříži Boží dobrotu a lásku, čímž vyvrátí satanovy lži.[37]

V Edenu ďábel označil Boha za lháře, který nechce pro Evu to nejlepší.[38] Od tohoto okamžiku se v biblickém příběhu objevuje ďábel zásadně jako nepřítel Boha i jeho stvoření, který se snaží svrhnout Boží vládu, pomocí klamů a lží pošpiňuje Boží charakter a vyvolává nedůvěru vůči Bohu, čímž narušuje původní vztah lásky.

Samotný příběh z Edenu tedy naznačuje, že zlo nemá svůj počátek na naší zemi, ale někde jinde ve vesmíru. Nejenže v rajské zahradě už byl strom poznání dobrého a zlého, ale hadovy lži a pomluvy na Boží adresu ukazují, že tento tvor už byl zlý. Již dříve ale Bůh v knize Genesis prohlásil, že vše, co učinil na zemi, bylo „velmi dobré".[39] Můžeme si tedy být jisti tím, že nepřítel, který se zde ukázal v podobě hada, byl zlý vetřelec odjinud, který již předtím vedl válku proti Bohu a jeho vládě lásky.[40]

Ďáblova válka proti Bohu začala v nebi. Bytost, která se kvůli své vzpouře stala ďáblem, byla původně stvořena Bohem bez vady – byl to cherub, který sloužil v nebeském chrámu u Božího trůnu. Něco v jeho povaze se ale zkazilo a on se chtěl vyvýšit, aby on sám vládl místo Boha. Snažil se proto přesvědčit ostatní nebeské anděly o tom, že Bůh není skutečně dobrý a milující, přičemž pomlouval Boží charakter i jeho zákon.[41]

Ani satan, ani jakékoli jiné stvoření ale nemohou Bohu konkurovat v moci a síle. Tato vesmírná válka tedy není konfliktem síly, ale vede se na úrovni pomluv a obvinění vznesených proti Božímu charakteru, které ďábel rozšiřuje v nebi i mimo ně.[42]

Ďábel ví, že nemůže Boha a jeho království nikdy porazit silou; jeho strategií je rozvrátit toto království tím, že se mu podaří podkopat důvěru v Boží dobrotu a lásku, aby stvořené bytosti přestaly Bohu důvěřovat a došlo k narušení vztahu lásky a dokonalého souladu mezi nesobeckou láskou a spravedlností, které jsou zásadním principem Boží vlády.

Na zemi se okamžitě začaly projevovat děsivé plody zla a vlády nepřítele. Vzpoura Adama a Evy proti Božímu zákonu lásky vedla k narušení jak vztahu k Bohu a k sobě navzájem, tak

---

32 Viz Mal 3,6; Jk 1,17; 1J 4,8.
33 Viz Ž 5,5; Iz 59,2.
34 Viz Zj 12,7–9.
35 Viz Gn 1,26; Ž 8,5–7; L 4,6; J 12,31; Zj 12–13 (tomuto tématu se budeme více věnovat v 9. kapitole).
36 J 8,44; 12,31; 14,30; 16,11
37 1J 3,8; srov. Ř 3,25.26; 5,8; Zj 12,10.11.
38 Gn 3,4.5
39 Gn 1,31
40 Viz Gn 1,31; 3,4.5.
41 Viz Ez 28,12–19; srov. Iz 14,12–14; Zj 12,7–9. Více toto téma rozebereme v 9. kapitole.
42 Viz Zj 12,9.10; srov. Jb 1–2; viz 9. kapitolu.

vztahu k celé přírodě. Pravidelně zakoušeli radostnou Boží přítomnost ve svých životech, ale nyní, když „uslyšeli hlas Hospodina Boha, procházejícího se po zahradě v denním větru", „ukryli se člověk i jeho žena před tváří Hospodina Boha uprostřed stromoví zahrady", protože měli strach.[43] Když se jich pak Bůh zeptal, co to udělali, začal Adam obviňovat nejen Evu, ale nepřímo i Boha: „Žena, kterou jsi dal, aby byla se mnou, ta mi dala z toho stromu, a já jsem jedl."[44] Eva zase obviňovala hada.

Hřích Adama a Evy přinesl prokletí celému stvoření, které bylo hříchem zkaženo, včetně lidské přirozenosti, a nyní je čekalo utrpení a smrt. Hřích také přinesl do života porodní bolesti a prokletí země, takže teď bylo třeba velké námahy, aby přinášela úrodu.[45]

Ale i uprostřed této tragédie přichází Bůh s úžasným darem milosti.[46] Navzdory jejich vzpouře Bůh i nadále ponechává Adama a Evu naživu. Navíc jim slibuje, že položí nepřátelství mezi hada a ženu a že její „símě" (jeden z jejích potomků) i navzdory hadovu útoku mu nakonec zasadí smrtelnou ránu a jednou provždy jej porazí.[47] Tento obraz konfliktu mezi hadem a zaslíbeným potomkem ženy se odráží v boji mezi drakem (ďáblem) a dítětem narozeným z ženy (Kristem), o kterém mluví 12. kapitola knihy Zjevení. Celá Bible, od knihy Genesis až po Zjevení, nám tak postupně dává nahlédnout do velkého vesmírného sporu, který probíhá v zákulisí našich pozemských dějin.

Bůh slíbil, že vysvobození nastane prostřednictvím Evina potomka. Ale ten, kdo se jí narodil, nebyl oním zaslíbeným zachráncem. Narodil se jí syn, který dostal jméno Kain. Radost z jeho narození však zničila tragédie, když tento mladý muž později zavraždil svého bratra Ábela.[48]

Situace se dále zhoršovala. Lidstvo bylo stále více strháváno hroznou spirálou zla, což byl nevyhnutelný důsledek odklonu od Božího zákona nesobecké lásky. Zlo v průběhu generací nabralo natolik na síle, že začalo ohrožovat samotnou existenci lidstva.

V Noemově době Bůh viděl, „jak mnoho je na zemi lidského zla a že všechno zaměření úmyslů jejich srdce je napořád jenom zlé".[49] Pokud by běh světa takto pokračoval, všichni by byli ztraceni. Lidstvo by se nakonec samo zničilo. Bůh tím byl hluboce sklíčen a zarmoucen.[50]

Celá země „byla plná násilí", protože „všechno tvorstvo na zemi pokazilo svou cestu".[51] Zlo prostupovalo světem tak, že všechny aspekty lidského života byly prosyceny zlem a nesmírnou degradací, násilím a utrpením, které ze zla nevyhnutelně vyplývají.

Zkuste si představit to nejhorší možné zlo. A teď pomyslete na to, že se rozšířilo po celém světě tak, že bylo základem myšlení a plánů všech lidí. Kdyby Bůh nezasáhl, lidé by si stále více ubližovali, až by se navzájem zcela vyhladili z povrchu země.

Než však k něčemu takovému došlo, Bůh zasáhl skrze soud v podobě potopy, přičemž ale zachránil lidstvo prostřednictvím těch, kteří byli v arše. Stejně jako je tomu i u jiných Božích soudů, tento krok byl až tou nejzazší možností, kterou Bůh použil. Do té doby lidi opakovaně varoval a učinil opatření, aby každý, kdo tato varování vezme vážně, mohl být zachráněn. Soud na svět dopadl až poté, co lidé Boží nabídku záchrany odmítli a už pro ně nebylo možné více udělat.

---

43 Gn 3,8.10
44 Gn 3,12.13
45 Viz Gn 2,16.17; 3,16–19.
46 Pro podrobnější diskuzi nad tématem pádu Adama a Evy, včetně důsledků, viz 12. kapitolu.
47 Gn 3,15
48 Gn 4,1–8
49 Gn 6,5
50 Gn 6,6
51 Gn 6,11.12.

Bible však připomíná, že tu byl muž jménem Noe, který „nalezl milost v Hospodinových očích". Byl to „muž spravedlivý", který „chodil s Bohem".[52] Jeho prostřednictvím Bůh nabídl záchranu všem, kteří by po ní toužili. Povolal jej, aby postavil velkou loď, archu, v níž by se lidé i zvířata mohli bezpečně ukrýt před potopou.[53]

Skrze Noeho umožnil Bůh lidstvu začít znovu od začátku a dal mu novou naději – z jeho potomků se měl narodit zaslíbený zachránce (Kristus). Po potopě uzavřel Bůh s Noemem smlouvu (zvláštní druh slavnostní dohody), která obsahovala zaslíbení vztahující se na všechny lidi, a dokonce i zvířata.[54] Zde a později i na jiných místech uvidíme, že Bůh své smlouvy a zaslíbení, k nimž se zavázal, vždy dodržel.

Přestože Bůh ve své milosti ušetřil ostatek lidstva v arše, jejich potomci se po čase opět vzbouřili proti Bohu, odmítli jeho smlouvu uzavřenou s Noemem a hrozilo, že se svět opět vrátí do předpotopního stavu, kdy na světě převládalo zlo.

Lidé se tehdy rozhodli postavit věž až k nebesům, aby tím ukázali svou moc a vyhnuli se rozptýlení. V podstatě šlo o odmítnutí Božích pokynů i zaslíbení, a v důsledku i o odmítnutí samotné Boží vlády. Bůh je láska, která se nikomu nevnucuje, proto jim dovolil jít cestou, pro kterou se rozhodli.

Aby se nemohli sjednotit k realizaci velkého zla, rozptýlil je Bůh po celé zemi a zmátl jim jazyky.[55] Jelikož však většina lidí odmítla Boží vládu, dostali se pod nadvládu nepřítele a sloužili nebeským bytostem, které považovali za „bohy", i když to byli jen satanovi služebníci vydávající se za bohy.[56]

Obyvatelé země tak odmítli blízký vztah s Bohem, vyjádřený jeho smlouvou, což by (bez dalšího Božího zásahu) ponechalo Boha bez jeho smluvního lidu, na kterém mu tolik záleželo. Co by pak bylo se zaslíbeným potomkem ženy? Jaká by byla naděje na vysvobození z nadvlády hada? Skrze koho by pak na svět přišel zaslíbený Syn – Mesiáš?

Obnova Boží přítomnosti s námi

Byl povolán, aby opustil téměř vše, co dosud znal – svůj domov, rodinu i „bohy", které jej učili uctívat. „Jdi," řekl Bůh Abramovi. „Odejdi … do země, kterou ti ukážu. A učiním tě velkým národem, požehnám tě a tvé jméno učiním velkým, a buď požehnáním! … V tobě budou požehnány všechny čeledi země."[57]

Přestože lidé v Bábelu odmítli Boží smlouvu a raději se poddali démonům vydávajícím se za „bohy", jejich skutečný Bůh a Stvořitel našel způsob, jak svět vymanit z nadvlády nepřítele. Ve všem, co dělal, čelil Bůh zlu svou láskou.

Mezi lidmi rozptýlenými po zemi oslovil Bůh Abrama, z nějž pak vytvořil nový národ, který měl být jeho zvláštním lidem – jeho vzácným vlastnictvím, jehož prostřednictvím měly být požehnány „všechny čeledi země" a nakonec zachráněn svět. Bůh si tak připravil svůj jedinečný lid tam, kde předtím žádný neměl – vyvolený izraelský národ, jehož prostřednictvím (skrze Mesiáše pocházejícího z tohoto národa) zachrání svět z moci nepřítele.[58]

---

52 Gn 6,8.9
53 Gn 6,13nn
54 Viz Gn 8,20–9,17.
55 Viz Gn 11,1–9.
56 Viz Dt 32,8.9.17. Viz také Peckham, John C. *Theodicy of Love: Cosmic Conflict and the Problem of Evil*. Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2018, s. 69–70.
57 Gn 12,1–3
58 Viz Dt 32,8.9.

Bůh ale nemohl získat celý svět zpátky pod svou láskyplnou vládu (i když si to přál), protože jeho vláda funguje výhradně na principu lásky.[59] Opravdovou lásku si totiž nelze vynutit – musí být svobodně dávána i svobodně přijímána.[60] To znamená, že Boží lásku je možné odmítnout a s ní i smluvní vztah s Bohem, který stojí právě na lásce.

Lidé svými rozhodnutími předali vzbouřenému satanovi dočasně a v omezené míře vládu nad tímto světem.[61] Svým hříchem se Adam a Eva prakticky připojili ke vzpouře nepřítele a přenechali mu vládu nad světem, kterou svěřil Bůh jim.[62] Odmítli tak zaslíbení plynoucí z Bohem uzavřené smlouvy a vydali se cestou uctívání falešných bohů (což byli ve skutečnosti démoni).[63]

I když Bohu i nadále šlo o dobro všech lidí, odmítnutí ze strany lidí vytvořilo situaci, ve které (nebýt dalšího Božího zásahu do dění) by na zemi už neměl Bůh nikoho, kdo by světu představil jeho skutečný charakter a jehož prostřednictvím by zrealizoval plán vykoupení.

Bůh si proto „vytvořil" svůj jedinečný lid tím, že povolal Abrama, aby odešel z modlářského prostředí Mezopotámie, a uzavřel s ním smlouvu, která měla přinést požehnání všem národům.[64] Skrze tohoto jediného muže tak Bůh vytvořil nový národ, vyvolený Izrael, jehož prostřednictvím chtěl požehnat světu a získat jej zpět z rukou ďábelského uzurpátora.[65]

Izraelský národ tak nebyl vyvolený jen kvůli sobě, ale kvůli celému světu. Jeho prostřednictvím měl na svět přijít zaslíbený Syn, Mesiáš, který porazí hada a zachrání svět – tedy obnoví Boží jedinečnou přítomnost mezi námi.

Počátky smluvního lidu: smlouva s Abrahamem

Bůh Abramovi zaslíbil, že jej učiní „otcem množství národů", včetně zvláštního lidu, s nímž uzavře smlouvu. Bůh proto také změnil jeho jméno z Abrama na Abrahama, což znamená „otec mnohých".[66]

I když po tom Abraham se Saraj toužili, stále neměli děti. Jak to teď bude s Božími sliby? Jak se bude moci narodit zaslíbený potomek?

Saraj s Abrahamem tehdy přišli s plánem, který nakonec vedl k mnoha sporům a tragédiím. Abraham si vzal jako další ženu egyptskou služku své manželky Saraj jménem Hagar a měl s ní syna, který dostal jméno Izmael.[67]

Izmael však nebyl tím zaslíbeným synem. A jak se dalo očekávat, v rodině vznikly spory a vzrůstala vzájemná žárlivost, v jejímž důsledku pak Abraham poslal Hagar i s Izmaelem pryč.[68]

Už krátce po narození Izmaela se začala Saraj chovat k Hagar velmi tvrdě, ba až krutě. Bylo to tak nesnesitelné, že od nich Hagar utekla. Ale Bůh ji nenechal na holičkách. Zjevil se jí Hospodinův anděl a ujistil ji, že Bůh se o ni postará a že rozmnoží její potomstvo, až „pro množství nebude moci být spočítáno".[69] O několik let později ji anděl znovu navštívil a vyřídil jí Boží slib, že z Izmaela učiní „velký národ".[70] Bůh byl s chlapcem, když vyrůstal, a jeho potomci se pak usadili po celém regionu Arábie.

---

59 Viz např. 1J 4,8.16.
60 Viz 9. kapitolu. Viz také Peckham, John C. *Theodicy of Love*, s. 42–45.
61 Viz 9. kapitolu.
62 Viz Gn 1,26–28; Ž 8,7; L 4,6; J 12,31; 14,30; 16,11; srov. Zj 12–13.
63 Viz Gn 11,1–9; srov. Dt 32,8–9,11. Viz Peckham, John C. *Theodicy of Love*, s. 69–70.
64 Viz Gn 12–15.
65 Viz Gn 12,1–3; Dt 32,9.
66 Gn 17,5
67 Viz Gn 16,1.2.
68 Gn 21,8–14
69 Gn 16,5–10
70 Gn 21,15–20; srov. 16,11.12.